

TỔ CHỨC BỒI DƯỠNG KỸ NĂNG ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỌC SINH CHO GIÁO VIÊN

Vũ Thị Nhung

Hiệu trưởng trường THPT Edison, quận Kiến An, Tp Hải Phòng

Tóm tắt: Nghiên cứu này tập trung vào việc phân tích cơ sở lý luận và tổ chức bồi dưỡng nâng cao kỹ năng đánh giá của giáo viên trong bối cảnh giáo dục định hướng năng lực. Bài báo khẳng định vai trò then chốt của giáo viên trong việc đánh giá toàn diện và khách quan năng lực học sinh, không chỉ giới hạn ở kiến thức lý thuyết mà còn bao gồm các kỹ năng, tư duy và phẩm chất cá nhân. Nội dung nghiên cứu cung cấp các nội dung tổ chức bồi dưỡng cho giáo viên nhằm phát triển kỹ năng đánh giá theo chuẩn năng lực và điều kiện để thực hiện hoạt động bồi dưỡng. Qua đó, bài báo hướng tới việc cải thiện chất lượng giáo dục thông qua phương pháp đánh giá chính xác và hỗ trợ sự phát triển toàn diện của học sinh trong giai đoạn trung học phổ thông.

Từ khóa: học sinh; trung học phổ thông; năng lực; đánh giá; giáo viên; bồi dưỡng

ORGANIZING TRAINING IN ASSESSMENT SKILLS FOR STUDENT COMPETENCY-BASED LEARNING OUTCOMES FOR TEACHERS

Vu Thi Nhung

Principal of Edison High School, Kien An District, Hai Phong City

Abstract: This study focuses on analyzing the theoretical foundation and organizing training to enhance teachers' assessment skills within the competency-based education framework. The paper emphasizes the essential role of teachers in assessing student competencies in a comprehensive and objective manner, covering not only theoretical knowledge but also skills, thinking, and personal qualities. The research outlines the structure for teacher training programs aimed at developing competency-based assessment skills, along with the necessary conditions for conducting such training activities. Through this, the paper seeks to improve educational quality by fostering accurate assessment methods that support the holistic development of high school students.

Keywords: students; high school; competency; assessment; teachers; training

Nhận bài: 19/9/2024

Phản biện: 16/10/2024

Duyệt đăng: 21/10/2024

I. GIỚI THIỆU

Trường tư thục được hoạt động theo cơ chế tự chủ. Việc nâng cao chất lượng người học, hình thành uy tín của nhà trường là rất quan trọng. Muốn nâng cao chất lượng dạy và học cần quan tâm đến chất lượng và đánh giá chất lượng tiến bộ của người học. Tuy nhiên, hoạt động đánh giá kết quả học tập của học sinh trong các trường tư thục gặp phải những khó khăn, rào cản nhất định: Nhận thức của các lực lượng trong nhà trường, thói quen trong dạy học của giáo viên; đòi hỏi của cha mẹ học sinh, ý thức của học sinh... Trong những năm, các trường THPT tư thục quận Kiến An, thành phố Hải Phòng đã từng bước triển khai đổi mới đánh giá trong dạy học nói chung và quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập học sinh theo hướng phát triển năng lực và phẩm chất nói riêng. Nhưng, hiệu quả của việc đổi mới chưa cao, đánh giá chưa trở thành một trong những

công cụ quan trọng nhất để giúp học sinh phát triển năng lực. Vấn đề đặt ra là quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập học sinh theo hướng phát triển năng lực và phẩm chất tại các trường THPT Tư thục thành phố Hải Phòng đã được thực hiện tốt hay chưa, cán bộ quản lý nhận thức về vấn đề này như thế nào cả về mặt thực tiễn và lý luận, nhà trường đã áp dụng phương thức quản lý, những giải pháp quản lý nào đối với quy trình đánh giá, có hiệu quả hay không. Đây là vấn đề thực tiễn đối với quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập học sinh theo hướng phát triển năng lực và phẩm chất tại các trường THPT Tư thục thành phố Hải Phòng mà chúng tôi rất quan tâm, muốn làm sáng tỏ về nguyên nhân và giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý.

Từ năm 2018 đến nay, các trường THPT tư thục ở thành phố Hải Phòng đã từng bước triển khai đổi

mới kiểm tra đánh giá trong dạy học theo hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học. Tuy nhiên, hiệu quả của việc đổi mới chưa cao, kiểm tra đánh giá chưa trở thành một trong những công cụ quan trọng nhất để giúp học sinh phát triển năng lực cũng như góp phần hình thành và phát triển năng lực chung khác. Công tác kiểm tra mới chỉ ở mức tái hiện kiến thức đã học, chưa quan tâm đến việc vận dụng các kiến thức ấy trong thực tiễn cuộc sống như thế nào, chưa phát huy được tính sáng tạo của cá nhân học sinh; từ đó việc đánh giá khiến cho cán bộ quản lý (CBQL), giáo viên (GV) gặp khó khăn khi viết nhận xét đảm bảo phù hợp với đối tượng, không trùng lặp, chính xác và đầy đủ; nhiều GV chưa nhận thức rõ được trách nhiệm của bản thân trong việc lưu giữ minh chứng chứng minh công tác đánh giá dẫn đến chất lượng giáo dục không đảm bảo tính khách quan. Vấn đề đặt ra là quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập cho học sinh ở nhà trường đã được thực hiện tốt hay chưa? cán bộ quản lý nhận thức về vấn đề này như thế nào cả về mặt thực tiễn và lý luận, nhà trường đã áp dụng phương thức quản lý, những giải pháp quản lý nào đối với quy trình kiểm tra đánh giá, có hiệu quả hay không. Đây là vấn đề thực tiễn đối với quản lý hoạt động đánh giá trong quá trình dạy học tại nhà trường mà chúng tôi rất quan tâm, muốn làm sáng tỏ về nguyên nhân và giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động đánh giá kết quả học tập của học sinh.

II. CƠ SỞ LÝ LUẬN

2.1. Lý luận về đánh giá và đánh giá năng lực học sinh

Đánh giá là quá trình thu thập, phân tích và lí giải thông tin một cách có hệ thống để mô tả thực trạng, đối chiếu với mục tiêu đã đặt ra nhằm đưa ra nhận định kết luận. Ralph W. Tyler (1949) quan niệm quá trình đánh giá chủ yếu là quá trình xác định mức độ thực hiện các mục tiêu trong quá trình dạy học. Lâm Quang Thiệp (2008): đánh giá là căn cứ vào các số đo và các tiêu chí xác định năng lực và phẩm chất của sản phẩm đào tạo để nhận định, phán đoán và đề xuất các quyết định nhằm nâng cao không ngừng chất lượng đào tạo. Trần Khánh Đức (2017): đánh giá là quá trình thu thập thông tin, chứng cứ về đối tượng cần đánh giá và đưa ra những nhận định, phán xét về mức độ đạt được theo thang đo hoặc tiêu chí đã được đưa ra trong các tiêu chuẩn hay chuẩn mực.

Theo Norman E. Gronlund (1990) kết quả học tập được hiểu là kết quả cuối cùng của quá trình

học tập. Kết quả học tập được thể hiện ở mức độ đạt được các mục tiêu của dạy học bao gồm 3 mục tiêu lớn: nhận thức, hành động, xúc cảm. Các mục tiêu này cụ thể với từng môn học sẽ là các mục tiêu về kiến thức, kĩ năng, thái độ (Trần Kiều, 2006). Nguyễn Thành Nhân (2014) xem xét khái niệm kết quả học tập theo hai nghĩa rộng và hẹp. Theo nghĩa rộng, kết quả học tập là tổng thể các biểu hiện phản ánh sự thay đổi trên phương diện nhận thức, năng lực hành động và thái độ biểu cảm xã hội cũng như tương tác xã hội mà cá nhân có được thông qua hoạt động học tập tự giác, tích cực và chủ động, diễn ra một cách bình thường trong cuộc sống, trong các hoạt động và các mối quan hệ xã hội. Theo nghĩa hẹp, kết quả học tập là thành quả thực tế của cá nhân người học phản ánh mức độ đáp ứng yêu cầu học tập theo định hướng của mục tiêu, của nội dung học tập trong môn học cũng như trong chương trình giáo dục quy định, chúng được đánh giá trên cơ sở của hoạt động đo lường và kiểm tra theo các tiêu chí khác nhau

Đánh giá kết quả học tập của học sinh THPT theo hướng phát triển năng lực là quá trình thu thập, phân tích và giải thích thông tin nhằm mô tả thực trạng kiến thức, kĩ năng, thái độ của học sinh đạt được trong quá trình học tập và rèn luyện để đưa ra các kết luận về mức độ năng lực học sinh đạt được mục tiêu giáo dục, nhận xét giúp học sinh phát triển năng lực và giáo viên đưa ra các quyết định điều chỉnh kế hoạch dạy học.

Năng lực của học sinh THPT là tổ hợp các kiến thức, kĩ năng, phẩm chất, thái độ của học sinh THPT, đảm bảo cho học sinh thực hiện hiệu quả hoạt động học tập cũng như các hoạt động khác của học sinh THPT.

Theo Chương trình giáo dục phổ thông của Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 các phẩm chất và năng lực cơ bản cần hình thành cho học sinh:

Các phẩm chất chủ yếu: Yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực và trách nhiệm.

Năng lực chung: 1) Năng lực tự chủ và tự học; 2) năng lực giao tiếp và hợp tác; 3) Năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo.

Năng lực đặc thù: 1) *Năng lực ngôn ngữ* bao gồm năng lực sử dụng tiếng Việt và sử dụng ngôn ngữ, mỗi năng lực được thực hiện qua các hoạt động nghe, nói, đọc viết. 2) *Năng lực tính toán* được thực hiện qua các hoạt động nhận thức kiến thức toán học, tư duy toán học, vận dụng kiến

thức, kỹ năng toán học. 3) *Năng lực khoa học* được thể hiện qua tìm hiểu tự nhiên, tìm hiểu xã hội và vận dụng kiến thức kỹ năng đã học. 4) *Năng lực công nghệ* được thể hiện ở nhận thức công nghệ, giao tiếp công nghệ, sử dụng công nghệ, đánh giá công nghệ và thiết kế công nghệ. 5) *Năng lực tin học* thể hiện: sử dụng và quản lý các phương tiện công nghệ thông tin và truyền thông; ứng xử phù hợp trong môi trường số; giải quyết vấn đề với sự hỗ trợ của công nghệ thông tin và truyền thông; ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong học và tự học; hợp tác trong môi trường số. 6) *Năng lực thẩm mỹ* thể hiện năng lực âm nhạc, năng lực mỹ thuật, năng lực văn học, mỗi năng lực được thực hiện qua các hoạt động: nhận thức các yếu tố thẩm mỹ, phân tích và đánh giá các yếu tố thẩm mỹ, tái hiện sáng tạo và ứng dụng các yếu tố thẩm mỹ. 7) *Năng lực thể chất* được thể hiện ở các hoạt động: chăm sóc sức khỏe, vận động cơ bản, hoạt động thể dục thể thao. 8) *Năng lực tự chủ và tự học*; 9) *Kỹ năng giao tiếp và hợp tác nhóm* với các thành viên khác; 10) *Giải quyết vấn đề* theo nhiều cách khác nhau một cách sáng tạo và triệt để.

2.2. Vai trò của giáo viên trong đánh giá theo hướng phát triển năng lực học sinh

Trong đánh giá học sinh THPT theo định hướng phát triển năng lực, vai trò của giáo viên trở nên rất quan trọng và đa chiều. Giáo viên không chỉ là người đánh giá kết quả học tập mà còn là người dẫn dắt, hỗ trợ, và thúc đẩy quá trình phát triển năng lực của học sinh. Cụ thể:

Xây dựng các tiêu chí đánh giá rõ ràng, phù hợp: Giáo viên cần thiết lập các tiêu chí đánh giá dựa trên mục tiêu phát triển năng lực, đảm bảo rằng các tiêu chí này phù hợp với từng học sinh và phản ánh đúng năng lực mà các em cần đạt được.

Tạo môi trường học tập tích cực: Giáo viên cần xây dựng một môi trường học tập an toàn và khuyến khích sự tham gia tích cực của học sinh, nơi các em cảm thấy thoải mái để tự do biểu đạt và thử nghiệm.

Sử dụng các phương pháp đánh giá đa dạng: Để đánh giá năng lực học sinh, giáo viên nên sử dụng các hình thức đánh giá khác nhau như dự án, bài thuyết trình, nhật ký học tập, và tự đánh giá, nhằm khuyến khích học sinh phát triển toàn diện.

Tạo cơ hội cho học sinh tự đánh giá và phản hồi: Việc khuyến khích học sinh tự đánh giá giúp các em tự nhận thức và điều chỉnh quá trình học tập của mình. Đồng thời, giáo viên cung cấp phản

hồi chi tiết và mang tính xây dựng để giúp học sinh hiểu rõ hơn về năng lực của bản thân và cách cải thiện.

Đồng hành và hỗ trợ trong quá trình phát triển năng lực: Giáo viên đóng vai trò là người cố vấn, luôn đồng hành cùng học sinh, giúp đỡ và hướng dẫn để các em có thể phát triển những kỹ năng và kiến thức cần thiết.

Liên tục cập nhật và điều chỉnh phương pháp đánh giá: Giáo viên cần linh hoạt, cập nhật và điều chỉnh phương pháp đánh giá để phù hợp với nhu cầu và đặc điểm của từng học sinh cũng như các thay đổi trong mục tiêu giáo dục.

III. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

3.1. Tổ chức bồi dưỡng kỹ năng đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh cho giáo viên

Giáo viên THPT là lực lượng hoạt động trực tiếp thực hiện hoạt động đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh trong nhà trường THPT, mặt khác hiệu quả của đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh đến đâu phụ thuộc vào năng lực của giáo viên THPT. Vì vậy bồi dưỡng nâng cao năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh cho giáo viên THPT sẽ trực tiếp đem lại hiệu quả cao của đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh.

Bồi dưỡng các năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh: Năng lực đánh giá định kỳ và thường xuyên, năng lực đánh giá tổng kết của học sinh thông qua tổ chức các hoạt động đánh giá học sinh THPT; năng lực sử dụng phương tiện đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh; năng lực quản lý và đánh giá học sinh trong đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh.

Để thực hiện được các nội dung trên hiệu trưởng trường THPT và cấp lãnh đạo trong nhà trường cần thực hiện:

- *Xác định nhu cầu bồi dưỡng năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh cho giáo viên nhà trường.* Việc xác định nhu cầu này được thực hiện bằng khảo sát đối với giáo viên; tự đánh giá của giáo viên so với chuẩn nghề nghiệp giáo viên THPT, với vị trí việc làm, yêu cầu của đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh trong hoạt động giáo dục. Xác định số lượng giáo viên THPT cần bồi dưỡng và mức độ năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh cần

bồi dưỡng về kiến thức, thái độ và kỹ năng giáo dục trong thực tiễn của nhà trường.

- *Lập kế hoạch bồi dưỡng năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh.*

Việc lập kế hoạch này được thực hiện trên cơ sở xác định nhu cầu bồi dưỡng, xây dựng các nội dung bồi dưỡng năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh; đánh giá thực tế năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh hiện có của giáo viên THPT (mặt mạnh, mặt yếu, cơ hội, thách thức đặt ra trước yêu cầu đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh em hiện nay trong trường THPT); căn cứ, dựa vào văn bản pháp quy về năng lực giáo viên THPT, đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh và chuẩn nghề nghiệp giáo viên THPT, ...

Bản kế hoạch bồi dưỡng kỹ năng đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh cho giáo viên THPT phải thể hiện được mục tiêu, nội dung, hình thức, thời gian, đối tượng, các nguồn lực ... Kế hoạch bồi dưỡng của nhà trường sau đó được cụ thể hóa bằng kế hoạch của tổ chuyên môn và cá nhân giáo viên THPT trong năm học và được sự ký duyệt, phê duyệt của lãnh đạo nhà trường THPT, tổ chuyên môn.

Đồng thời với bản kế hoạch bồi dưỡng kỹ năng đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh cần có (dự kiến) các biện pháp quản lý để thực hiện bản kế hoạch bồi dưỡng và chú ý nhấn mạnh, tạo điều kiện thuận lợi nhất cho giáo viên THPT tham gia bồi dưỡng theo kế hoạch và tự bồi dưỡng của cá nhân mỗi giáo viên THPT trong hoạt động nghề nghiệp của mình.

- *Tổ chức triển khai kế hoạch bồi dưỡng kỹ năng đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh cho giáo viên THPT.*

Tổ chức bồi dưỡng năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh thông qua các hình thức: theo đợt tập huấn các lớp học truyền thống, theo hình thức Website, diễn đàn, tham gia các lớp tập huấn do Sở Giáo dục và Đào tạo tổ chức, các hội thi giáo viên THPT giỏi, thông qua các hoạt động tham quan học hỏi kinh nghiệm, các phát triển năng lực giáo dục trong thực tế các trường THPT ở thành phố cũng như trên đất nước.

Một hình thức bồi dưỡng có thể tiến hành là khuyến khích và tạo điều kiện cho giáo viên THPT tham gia viết sáng kiến kinh nghiệm về

đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh. Sản phẩm là bản sáng kiến kinh nghiệm, đây chính là nghiên cứu khoa học của giáo viên THPT, qua viết sáng kiến kinh nghiệm sẽ rèn các kỹ năng nghiên cứu khoa học, kỹ năng tổ chức đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh em đồng thời là các tư liệu quý giá để tổ chức các hoạt động bồi dưỡng cho giáo viên THPT.

- *Đánh giá kết quả bồi dưỡng kỹ năng đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh cho giáo viên THPT.* Trước hết là đánh giá việc thực hiện kế hoạch bồi dưỡng ở đây cần xác định các tiêu chí đánh giá và đối chiếu việc thực hiện kế hoạch bồi dưỡng với mục đích đã được xác định, đặc biệt là nhu cầu bồi dưỡng năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh của giáo viên và các cơ sở giáo dục THPT cử giáo viên THPT tham gia bồi dưỡng. Chú ý đến những sai lệch chưa phù hợp của kế hoạch với thực tiễn để có sự điều chỉnh, rút kinh nghiệm làm cho quá trình bồi dưỡng năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh được tổ chức sau này tốt hơn. Kết thúc việc đánh giá thực hiện kế hoạch còn có tổng kết và nhân điển hình các tập thể và đặc biệt là cá nhân giáo viên THPT đạt hiệu quả cao trong bồi dưỡng năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh.

Đánh giá hoạt động bồi dưỡng kỹ năng đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh của cá nhân cần chú ý:

+ Thông qua các sản phẩm cụ thể, thể hiện năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh;

+ Kết hợp cùng với các cơ sở giáo dục THPT (trường THPT) cùng tham gia đánh giá giáo dục THPT;

+ Sử dụng kết quả đánh giá bồi dưỡng năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh của giáo viên để phát triển năng lực nghề nghiệp và thi đua, khen thưởng.

3.2. Điều kiện thực hiện bồi dưỡng kỹ năng đánh giá cho giáo viên

Để triển khai tốt hoạt động bồi dưỡng về mặt nhận thức có sự thống nhất cao trong Ban giám hiệu, đội ngũ giáo viên THPT của nhà trường về tầm quan trọng, ý nghĩa của năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh đối với hiệu quả đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh, tầm

quan trọng của công tác bồi dưỡng năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh đối với cá nhân giáo viên trong hoạt động nghề nghiệp vì sự yêu cầu ngày càng cao về hình thức, nội dung và kết quả đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh trong nhà trường THPT hiện nay.

Bản thân người giáo viên phải có ý thức và trách nhiệm với việc tham gia bồi dưỡng năng lực đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh của mình để từ đây tham gia bồi dưỡng đầy đủ và hiệu quả chứ không phải chỉ là hình thức khi tham gia bồi dưỡng. Đảm bảo đầy đủ cơ sở vật chất, tài liệu, kinh phí cho hoạt động bồi dưỡng giáo viên THPT.

IV. KẾT LUẬN

Vai trò của giáo viên trong đánh giá học sinh theo định hướng phát triển năng lực không chỉ là người đánh giá, mà còn là người hỗ trợ và định hướng, giúp học sinh phát huy tối đa tiềm năng và chuẩn bị sẵn sàng cho những thách thức trong học tập và cuộc sống. Bản thân người giáo viên các trường THPT phải nhận thức đầy đủ tầm quan trọng, cách thức đánh giá kết quả học tập THPT theo hướng phát triển năng lực học sinh. Có ý thức trau dồi chuyên môn nghiệp vụ về đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh để nâng cao được trình độ và đáp ứng tốt yêu cầu công việc trong nhà trường THPT...

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Thông tư số 22/2021/TT-BGDĐT Quy định về đánh giá học sinh trung học cơ sở và học sinh trung học phổ thông*.
- Nguyễn Đức Chính (2017), *Đánh giá và quản lý hoạt động đánh giá trong giáo dục*. Nhà xuất bản Giáo dục, Việt Nam.
- Trần Khánh Đức (2017), *"Phát triển chương trình giáo dục theo định hướng phát triển năng lực"*. Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội,
- Trần Kiều (2006), *Đánh giá trong giáo dục: Một số vấn đề lý luận và thực tiễn*. Nxb ĐHSP, Hà Nội
- Trần Thành Nhân (2014), *Đánh giá năng lực học sinh tiểu học trong quá trình dạy học*". Nxb Đại học Sư phạm, Thành phố Hồ Chí Minh
- Lâm Quang Thiệp (2008), *Giáo dục định hướng năng lực*. Nxb Giáo dục
- Ralph W. Tyler (1949), *"Basic Principles of Curriculum and Instruction"*. Publisher, The University of Chicago Press.
- Norman E. Gronlund (1990), *How to Write and Use Instructional Objectives*. Publisher, Macmillan Publishing Company